

2. Een dag tijdens de missie van Jezus

In zijn openingshoofdstukken lijkt Marcus een soort (symbolische) week te beschrijven. Een hele sequentie die begint op sabbat in de synagoge (van Kafarnaüm - 1.21) en buiten de synagoge (1.29) en die eindigt ook op sabbat buiten de synagoge (2.23) en in de synagoge (3.1). Daar tussenin volgen een aantal ontmoetingen en gebeurtenissen elkaar op, als praktische illustratie van Jezus' eerste woorden. Immers: geen woorden, maar daden!

Jezus heeft compagnons / helpers nodig - Marcus 1:16-20 en 3:13-19

["Kom, volg mij! Ik zal van jullie vissers van mensen maken."](#) - Marcus 1:17

Het eerste wat Jezus doet na zijn beleidsverklaring (1:15) is volgelingen roepen. Het valt onmiddellijk op dat Jezus niet op zoek is naar de hoogste diploma's, de mensen met de meeste kennis. Het zijn eenvoudige vissers (let wel: 'eenvoudig' is niet hetzelfde als 'dom'!). In hoofdstuk 3 wordt zijn kring uitgebreid (3:13-19). Binnen die kring volgelingen stelt hij er uiteindelijk 12 aan als 'apostel', mensen die heel erg verschillen van elkaar.

Het cijfer 12 doet natuurlijk denken aan de 12 stammen die samen het Koninkrijk van Israël vormden (tiens, weer de idee van koning - koninkrijk - koningschap). Het werkwoord **APOSTELLO**, waar het woord APOSTEL van is afgeleid, betekent 'uitzenden'. Dit geeft al aan dat er mensen zullen worden opgeleid om 'uitgezonden' te worden met een boodschap / om een taak te vervullen: ["Hij stelde twaalf van hen aan als apostel; ze moesten hem vergezellen, en hij wilde hen ook uitzenden om het goede nieuws bekend te maken."](#) (3: 4)

Nota: toch even iets over die 'vissers van mensen'... Enerzijds een logisch beeld: de eerste discipelen waren immers vissers. Jezus stapte hun leefwereld binnen. Anderzijds toch wel een vreemd beeld. Vissen worden gevangen, aan de haak geslagen, aan de lijn of met netten binnengehaald. Is dat wat we moeten doen? Soms wordt er cynisch bij gezegd: vissen die worden ingehaald sterven!

Marcus' collega Lucas geeft iets interessants aan: in 5:2 heeft Lucas het over 'vissers' (Gr.: HALIEUS), in v. 10 (mensenvissers) gebruikt Jezus een ander werkwoord voor 'vissen', nl. DZOGREO. Daar zit het woord ZOË - LEVEN in: levend vangen. De nadruk ligt op levend! Bij mensen gaat het om leven... Mensen in leven houden, mensen helpen om echt te leven, dat is de bedoeling!

1. **Vissers van mensen:** moeten we mensen zien als vissen die moeten gevangen en 'binnengehaald' worden? Binnengehaald in... de kerk?
2. Spreek samen eens over dat contrast: **leven - doodgaan (stikken)**. Op welke manier(en) kunnen mensen 'gevangen zitten', zonder zuurstof en stikken? Bestaat dit gevaar ook in de kerk? Wat te denken bv. van verveling, moralisme, fanatisme, oppervlakkigheid, vastbijten in bijkomstigheden, druk en schuld...? Wat is uiteindelijk het doel van 'evangelisatie'? Wat leert de nadruk op 'leven / levend' ons in dit verband?
3. **Eerst 'Jezus vergezellen'** en dan 'uitgezonden worden om het 'goede nieuws bekend te maken.' (3:14) Wat kunnen we hieruit leren?
4. Wat betekent het concreet voor onze missie om **'hun leefwereld binnen te stappen'**?

In de synagoge van Kafarnaüm

["Ze gingen op weg naar Kafarnaüm, en op de eerstvolgende sabbat ging Jezus naar de synagoge en onderwees er de mensen. Ze waren diep onder de indruk van zijn onderricht, want hij sprak hen toe als iemand met gezag, niet zoals de schriftgeleerden."](#) (1:21-22)

En na de genezing van iemand met een onreine geest: ["Iedereen was zo verbijsterd dat ze tegen elkaar zeiden: 'Wat is dit allemaal? Een nieuwe leer met groot gezag! Zelfs als hij onreine geesten een bevel geeft, wordt hij gehoorzaamd.' Het nieuws over Jezus verspreidde zich al gauw overal in Galilea."](#) (1:27,28)

Waar en wanneer kon Jezus beter zijn missie beginnen dan op een sabbat in de synagoge? Dat is toch de ideale plaats en tijd om het zaad van het evangelie te strooien! Enkele dingen op een rijtje:

- **Onderwijzen / onderrichten** (v. 1,2); **leer** (v. 27). Terugvertaald naar het Hebreeuws geeft dit het begrip TORAH (dit echoot ook met 'de weg' die we in studie 1 zagen). Merk op dat de mensen al verbaasd zijn nog voor Jezus een wonder verricht: ok zijn gesproken boodschap spreekt mensen onmiddellijk aan.
- **Met gezag:** Gezag, autoriteit wordt niet altijd positief ervaren. Denk maar aan het woord 'autoritair'. Het Griekse woord EX-OUSIA (lett.: zijn of bestaan los van...) bevat echter heel sterk de idee **'onbevangen en met een zekere mate van vrijheid'**. Hij leerde en deed ook dingen niet omdat dit moest vanuit de traditie,

maar omdat Hij er heilig van overtuigd was, omdat het ging om **HEIL en WELZIJN**. Niets zou hem daarvan weerhouden. Jezus' gezag was geen dwingende top-down autoriteit, maar gezag omdat het écht was, doorleefd...

- **Niet zoals / anders dan de schriftgeleerden:** Schriftgeleerden maten zich een zekere autoriteit aan (ze 'zaten op de stoel van Mozes'). Ze willen overtuigen, ze refereren naar de traditie, ze citeren andere meesters (uit het verleden). Autoriteit, want zo hebben we het altijd geleerd; 'zo was het altijd, en zo moet het ook blijven'. Jezus komt heel anders over.
- **Een nieuwe leer:** Juist omdat het Jezus te doen was om heil en welzijn deed hij het anders. Niet de gewone gebaande wegen, platgelopen paden, de vicieuze cirkels van het traditionele discours. De mensen noemen het nieuw: een nieuwe leer, een nieuwe boodschap. Het Griekse woord bevat verschillende nuances: enerzijds: nieuw, zonder voorgaande, maar ook: vernieuwd, fris, opgefrist, niet versleten. Anders dus dan wat ze altijd al gehoord, geleerd en gezien hebben. Nochtans waren de toehoorders gelovigen, en toch... nood aan iets nieuws. In Marcus 2 komt dit terug wanneer Jezus het beeld gebruikt van het oude of nieuwe kleed en de oude of nieuwe wijszak. Daar suggereert Jezus dat je wel eens alles kunt verliezen als je niet openstaat voor iets nieuws.

=> **Hier vinden we een tweede sleutel** om het evangelie van Marcus te lezen (cf. 1ste sleutel in studie 1: op zoek gaan naar GOED nieuws): bij elk verhaal, iedere paragraaf kun je de vraag stellen: wat is NIEUW? Wat is anders dan het oude steeds weerkerende discours? Wat is fris? Wat laat ons (nog of weer) verbaasd opkijken?

5. **Op sabbat in de synagoge (of kerk): de beste tijd en plaats? Waarom loopt het dan toch soms fout?**
6. **Gezag / EX-OUSIA.** Hoe is het gesteld met het gezag in de religieuze wereld / in onze kerk? Zijn de begrippen top-down, autoritair, dwingend gezag, ... van toepassing?
7. **'Zo was het altijd, en zo moet het ook blijven...'** - reactie?
8. **Nieuw...** Is daar (nog) nood aan? Sta jij ervoor open? En je kerk? Hoor je nog 'nieuwe' dingen, lees en ontdek je nog nieuwe dingen? Kun je nog verbaasd staan?

Een man met een onreine geest (1:23-28)

“‘Wat is dit allemaal? Een nieuwe leer met groot gezag! Zelfs als hij onreine geesten een bevel geeft, wordt hij gehoorzaamd.’ Het nieuws over Jezus verspreidde zich al gauw overal in Galilea.” - Marcus 1.21-28

Wat 'bezeten zijn door een onreine geest' precies betekent kunnen wij niet echt achterhalen. Tekstgedeelten als dit worden vaak aangegrepen om een hele theorie uit te werken m.b.t. demonen. Zelf betwijfel ik of dit in onze tijd wel echt zinvol is. In Jezus' tijd werd alles wat niet paste in het normale beeld, wat moeilijk te vatten of uit te leggen was, alles wat storend was of wat belette om normaal te functioneren toegeschreven werd aan onreine geesten. Een plotselinge of chronische koorts, een hyper kinetisch gedrag of omgekeerd een depressieve apathische toestand, bipolariteit (extreme stemmingswisselingen), epilepsie... Kortom alles wat moeilijk te kaderen was en het menselijk gedrag deed afwijken.

Wij kunnen dankbaar zijn dat we met andere ogen naar gedragingen, ziekte en gebeurtenissen kunnen kijken, dat we een en ander beter begrijpen... en dat we niet meer die allesoverheersende bijgelovige angst voor goden en demonen moeten hebben.

Meer algemeen staat 'onreine geest' ook voor wat tegengesteld is aan wat God echt wil, wat mensen knecht en gevangenhoudt. Hieraan werd dan ook zonde en schuld gekoppeld. Jezus maakt van meet af aan duidelijk dat Hij gekomen was om mensen te bevrijden. EVANGELIE = bevrijding, ook van angst en schuld.

Lucas 4:28,39 vertelt hoe Jezus de koorts waaraan de schoonmoeder van Petrus lijdt bestraffend toespreekt zoals hij 'onreine geesten' toespreekt. Voor ons heel vreemd, maar begrijpelijk in de context van toen.

9. **De wetenschap heeft grote sprongen voorwaarts gemaakt ... Betekent dit echter dat mensen vandaag niet meer gemanipuleerd worden of opgesloten kunnen raken, gevangen, gekortwiekt, geknecht, onvrij, verward, disfunctionerend?**
10. **Jezus wil BEVRIJDEN in de diepste en de ruimste zin van het woord. Hoe kunnen wij vandaag op dezelfde manier werkzaam zijn en bevrijden? Voorbeelden?**
11. **Vind jij het een goed idee om snel het etiket 'duivels' of 'demonisch' op te kleven? Waarom wel / niet?**

Niet enkel woorden... ook daden!

In de volgende episodes wordt daadwerkelijk geïllustreerd wat de concrete betekenis is van 'Gods Koninkrijk' in reële situaties. Wat is 'nieuw', wat is verrassend, wat is 'goed nieuws'? Enkele van deze perikopen worden in latere studies meer uitvoerig besproken, maar hier al een beknopte samenvatting.

1.29-39 **Genezingen op sabbat**

De schoonmoeder van Petrus wordt 'oppericht' zodat ze weer goed kan functioneren: "Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen." Jezus richt mensen op. EGEIRO - oprichten komt 18 keer voor in het evangelie van Marcus, zelfs 33 keer bij Mattheüs! Dat 'oppericht zijn' stelt die vrouw in staat om weer in actie te komen. Ze gaat 'voor hen zorgen' (lett.: hen dienen - DIAKONEO -> cf. diaken).

Na de sabbat worden allerlei zieken (lett.: zij die iets slechts hadden) en bezetenen genezen (THERAPEUO: verzorgen, genezen, herstellen) en bevrijd.

1.40-45 **Een melaatse wordt genezen**

'Met ontferming bewogen' (lett.: tot in de ingewanden bewogen - de ingewanden waren het centrum van liefde en medelijden) raakt Jezus een onaanraakbare aan. Melaatsheid werd gelinkt aan zonde en schuld. Melaatsen werden beschouwd als onrein en werden uitgestoten. Het begrip *katharizo* (reinigen) kan slaan op lichamelijke maar ook morele reiniging (loutering).

2.1-12 **Een verlamde ontvangt vergiffenis en wordt genezen**

Jezus onderbreekt zijn discours om een noodlijdende te helpen. Hij spreekt de man toe met affectie ("kind") en geeft hem de zekerheid van vergiffenis. In de Joodse mentaliteit moest onheil en ziekte wel het gevolg zijn van zonde en schuld. Het was een manier van denken die vaak verlamdend werkte. Vooraleer Jezus die man fysisch kan bevrijden, moet hij eerst bevrijd worden van die verlamdende psychische dwangbuis van opgekropte en opgedrongen schuldgevoelens.

2.13-17 **Levi de tollenaar**

Tollenaars genoten een twijfelachtige reputatie. Als belastingontvangers in dienst van de bezetter werden ze beschouwd als dieven en collaborateurs. Jezus overstijgt alle vooroordelen en roept een van die tollenaars als discipel. Bovendien gaat hij eten met 'zondaars en tollenaars'. Wanneer de religieuze leiders morren en verwijten sturen, geeft Jezus aan dat hij gekomen is om 'zieken' en 'zondaars' te helpen (en niet om ze uit te sluiten en te veroordelen).

2.18-22 **Onenigheid over de traditie van het vasten**

De formulering van de beschuldiging is betekenisvol: "Waarom doen jouw discipelen niet wat ze moeten doen?" In zijn antwoord onderstreept Jezus zowel het belang van het 'nieuwe', het vreugdevolle en dynamische van wat hij brengt, als het gevaar van halsstarrige bekrompenheid (traditie, regels en rituelen - een 'dat moet je doen mentaliteit').

2.23 - 28 **Aren plukken op sabbat**

Deze keer klinkt de beschuldiging omgekeerd: "Waarom doen zij op sabbat wat niet mag?" Jezus geeft aan dat in Gods koninkrijk niet de regels maar wel de mens centraal staat: "De sabbat is gemaakt om de mens, en niet de mens op de sabbat."

Niet allerlei regels en wetten, niet wat mag, moet of verboden is, niet schuld en veroordeling zijn de maatstaven van Gods koninkrijk. Alles getuigt van een positief elan van bevrijding, tegemoetkoming, aanvaarding zonder vooroordelen, vergiffenis en 'oprichting'. Dit was inderdaad iets wat helaas niet (meer) gewoon was in Israël, zelfs niet in het kader van hun godsdienstige beleving...

12. Ga bij elke perikoop na wat voor de Joodse maatschappij in Jezus' tijd nieuw was, verrassend. Maak vervolgens de overstap naar onze situatie vandaag (in de maatschappij / in de kerk). Is alles echt evident in onze tijd? Welke boodschap moeten we zeker meepikken?
13. 'Oprichten' was een belangrijk gegeven in Jezus' omgang met mensen. Dit stond (en staat?) toch wel in contrast met de manier waarop godsdienst de mens soms klein houdt... Reactie?
14. Denk je dat wij als gelovigen / als kerk voldoende de daad bij het woord voegen? Wat is goed, wat kan beter?

Hoe wordt 'het nieuwe' onthaald? (1:23-28)

We zagen al dat de mensen positief verwonderd waren door wat ze hoorden en zagen in de synagoge (1:22,27). Vers 28 hoeft dan ook niet te verbazen: "Het nieuws over Jezus verspreidde zich algauw overal in Galilea." (v. 28).

Ook in v. 32,33: "'s Avonds laat, toen de zon al was ondergegaan, brachten de mensen alle zieken en bezetenen naar hem toe; alle inwoners van de stad hadden zich bij de deur van het huis verzameld." En v. 45: "de mensen bleven van alle kanten naar hem toe komen." Mc 2:13: Een grote mensenmenigte kwam naar hem toe, en hij onderwees hen."

Ook opvallend: "Een groot aantal tollenaars en zondaars volgden hem." (2:15)

Er is duidelijk een groot enthousiasme bij het volk. Helaas is er ook een tegenbeweging van Farizeeën en schriftgeleerden. Daar gaat de volgende studie 3 over. Misschien nu al vermelden dat het al heel snel duidelijk wordt dat Jezus heel veel tegenkanting en vijandigheid te wachten staat. In Marcus 3:6 lezen we zelfs al: "De farizeeën verlieten de synagoge en gingen meteen met de herodianen overleggen hoe ze hem uit de weg zouden kunnen ruimen."

Nog even aanstippen dat Jezus meermaals aanmaant om niet alles zomaar rond te bazuinen (1:34, 44). Waarom? Enerzijds omdat zijn werk door de grote stormloop bemoelijkte dreigde te worden (zie 1:45). Maar anderzijds misschien ook omdat hij niet wilde dat mensen naar hem toekwamen omwille van de sensatie. Tevergeefs. Mensen kunnen niet zwijgen (1:45). Het nieuws verspreidt zich razendsnel en mensen stromen toe (1:28,32,37,45; 2:2).

15. Sta jij nog open voor iets nieuws? Verlang je naar nieuwe inzichten, nieuwe manieren om de bijbel te lezen, ...?

16. Is er ook vandaag nog weerstand tegen iets nieuws? Zo ja, hoe komt dat?

17. Hoe moeten of kunnen we mensen (nog) bereiken? Wat zou onze boodschap moeten zijn, en hoe zou die gebracht moeten worden? Heb je zelf al manieren ontdekt waarbij mensen enthousiast worden?

18. In alle drukte neemt Jezus de tijd om zich af te zonderen: "Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond hij op, ging naar buiten en liep naar een eenzame plek om daar te bidden." (1:35).

Bespreek met elkaar hoe je dit in de soms hectische drukte van het leven toch kunt doen...

